

KALLAVERE
KESKKOOL

PÕHIKOOLI ÕPPEKAVA

LISA 6

Keel ja kirjutamine

SISUKORD

KEEL JA KIRJANDUS AINEVALDKONNA ÜLDOSA

1. klass eesti keel

2. klass eesti keel

3. klass eesti keel

4. klass eesti keel

5. klass eesti keel

kirjandus

6. klass eesti keel

kirjandus

7. klass eesti keel

kirjandus

8. klass eesti keel

kirjandus

9. klass eesti keel

kirjandus

Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS

Valdkonnapädevus

- austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanis tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

Ainevaldkonna õppeained (loetelu):

Ainevaldkonna õppeained on eesti keel ning kirjandus.

I kooliaste (tunnijaotus aineti ja klassiti)

1. klass
eesti keel 6 tundi
2.a klass
eesti keel 6 tundi
2.b klass
eesti keel 7 tundi
3. klass
eesti keel 7 tundi

II kooliaste (tunnijaotus aineti ja klassiti)

4. klass
eesti keel 5 tundi
5. klass
eesti keel 4 tundi
kirjandus 3 tundi
6. klass
eesti keel 4 tundi
kirjandus 1 tundi

III kooliaste (tunnijaotus aineti ja klassiti)

7. klass
eesti keel 4 tundi
kirjandus 2 tundi
8. klass
eesti keel 2 tundi
kirjandus 2 tundi
9. klass
eesti keel 3 tundi
kirjandus 2 tundi

Ainevaldkonna kirjeldus:

1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte- ja tundemaailma.
3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgselt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanis tekstide kaudu.
6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Keele- ja kirjandusõpetuse valdkondlikud üldpõhimõtted on järgmised:

- tegeletakse eluliste suhtlussituatsioonidega probleempõhiselt ja kogemuslikult nii suulises kui ka kirjalikus vormis;

- loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse ning valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel;
- kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, keeleressursside ja -allikate teadlikku kasutamise oskust;
- arendatakse ilukirjandustekstide vaba ja loovat analüüsi-, tõlgendamise- ja mõistmisoskust;
- arendatakse loovvõimeid verbaalse tekstiloome, sealhulgas omaloomingulise kirjutamise kaudu;
- tegeletakse tekstiloome ja -esitlusega digivahendite abil ja veebikeskkondades;
- kasutatakse keele- ja kirjandusõppe e-allikaid, näiteks tekstikorpusi, veebisõnaraamatuid, e-õpistsenaariume jm;
- rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid, rakendatakse aktiivsust ja reflektiooni soodustavaid õpitegevusi;
- kujundatakse üldnimlikke, ühiskondlikke ja kultuurilisi väärtusi ning üld- ja valdkonnapädevusi õppesisu ning õpitulemuste kaudu;
- käsitletakse õppekava läbivaid teemasid ja lõimitakse keele- ja kirjandusõpetust nii teiste õppeainete kui ka eluliste valdkondadega.

eesti keel

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemise- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.

I kooliastmes pannakse rõhku keeleõppele, kasutades LAK-õppe meetodeid ja eesti keele õppeks sobivaid materjale, sest osa õpilastest on muukeelsed. Õpilastes kujundatakse teadmisi eesti keelest ja kultuurist, lugupidamist teiste rahvaste keelde ja kultuuri.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega.

Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

kirjandus

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgsuse teadvustamist. Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete

täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Põhikooli kirjandusõpetuses loetakse õpilastele lähedasi ja olulisi teemasid käsitlevaid ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid ja arendada empaatiavõimet, kujundada õpilase lugemisharjumusi ning tugevdada tema sisemist motivatsiooni lugeda. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad, tundes paberraamatu kui peamise trükise kõrval ka audio- ja e-raamatute kasutamise ning sisu omandamise spetsiifikat.

Lõimingu korraldamine ainevaldkonnas:

Lõimingu korraldus (*sh seotus meie lõiminguplaanidega, tuua välja lõiminguprojektide nimed, millega on see valdkond seotud ja mis ained valdkonnas on seotud*):

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad üldpädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades.

Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö kogu õpilase õppeaja vältel, kuid oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel.

Eesti keeles ja kirjanduses on suur osa lõimingu tekstide põhine. Õpilased puutuvad eesti keele ja kirjanduse tundides kokku eriteemaliste tekstidega, mille mõistmiseks tuleb tutvuda ka vastava valdkonnaga. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega.

I kooliastmes on kõik ained omavahel lõimitud ja kõik aineõpetajad teevad seetaruvis koostööd: korraldatakse regulaarselt koosolekuid, kasutatakse ühiseid töökavasid ja ühismaterjale.

Ainevaldkondlikud hindamise erisused:

Eesti keele ja kirjanduse tundides loodavate tekstide hindamine on olemuselt subjektiivne. Tekstide hindamine on eesmärgipõhine ning võib teksti erinevada (õpetaja otsustab, mis oskust mingi tekstiga hinnatakse). Hinnates omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Arutluste (nt arutlevate kirjandite) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumenteeritust, seostatust. Samuti osalevad ülesannete hindamisel õpilased ise: õpilane kaasatakse hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel.

I kooliastmes hindame suulist keelekasutust (kõnelemist, kuulamist, ümberjutustamist pildiseeria põhjal); lugemist (lugemistehnikat); kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist; kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

Esimese kooliastme iga klassi lõpus toimub muukelsete õpilaste keele hindamine tasemetestiga, mis hõlmab tekstist arusaamist, kuulamist, jutustamist ja kirjutamist.

II ja III kooliastmes hindame suulist ja kirjalikku suhtlust; tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist; tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist; keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehooldete põhimõtete rakendamist ning keelevalikute teadvustamist.

Õppekeskkonna erisused (mis keskkondades õppetöö toimub, mh ka meie eripärad):

Eesti keele ja kirjanduse tunnid toimuvad mitmes erinevas ruumis ning seetõttu on õppekeskkond muutlik. Osa ruumides on kasutatav digitahtvel, osas mitte. Kõikides ruumides on kasutatav projektor ning samuti on koolis olemas mobiilne arvutiklass. Kõigi klasside lauad on ümber paigutatavad (et viia läbi nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded).

Samuti toimub osa õppes erinevaid veebikeskkondi kasutades (sh erinevaid digivahendeid), näiteks Opiq, Taskutark, Sõnaveeb, Keeleveeb, EKI, ESTER, Folklore, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust.

Õppimist rakendatakse ka väljaspool kooliruumi, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

Esimeses kooliastmes toimuvad ühe õppegruppi tunnid koduklassis, mis toetab LAK-õppe meetodite kasutamist.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 1	Klass: 1	Tundide arv: 6/6
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):</p> <p>1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjanikud aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada. Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisorõmu.</p>		
Õppesisu		
<p>1. klass</p> <p>1) <u>Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi; • toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi; • kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab ea- ja võimetekohast kuuldud lause, jutu sisu; • teab, et sõnadel on lähedase või vastandtähendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; • väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; • jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust; • koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, • esitab luuletust peast; 	<p>1. klass</p> <p>1) <u>Suuline keelekasutus</u></p> <p><u>Kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. • Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine. <p><u>Kõnelemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. • Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. • Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. • Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine. • Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. 	

2) Lugemine

- tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;
- mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;
- vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;
- mõtleb jutule alguse või lõpu;
- on lugenud vähemalt 4 lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...);

3) Kirjutamine

- kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse;
- kirjutab tahvlilt ära;
- täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;
- koostab näidise järgi kutse;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
- kirjutab omasõnade algusesse k, p, t;
- kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;
- teab, et lause lõpeb punktiga;
- teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
- kirjutab õigesti oma nime.

- Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.
- Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiim-mõistatused tuttavate juttude kohta.
- Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.

1) Lugemine

- Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.
- Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.
- Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.
- Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.
- Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.
- Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.
- Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.
- Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.
- Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.
- Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.

2) Kirjutamine

Kirjatehnika

- Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige

pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine.

- Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvilt, õpikust.

Kirjalik tekstiloome

- Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitus (kujundamine näidise järgi).
- Jutu kirjutamine pilditaiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.

Õigekeelsus

- Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.
- Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega.
- Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes.
- Liitsõna vaatlus (moodustamine).
- Sõnade lõpu õigekiri – d ja -vad (mitmus) ning -b (teigusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.
- Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses.
- Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga. Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

Õppesisu

Õppesisu valib aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainealased pädevused oleksid saavutatavad.

Soovituslikud teemad: Mina ja teised

Tervitamine, vabandamine, enese-, pereliikmete- ja kaaslaste tutvustamine ja kirjeldamine.

Perekonnaliikmed. Minu klass, minu õpetaja.

Värvide nimetused. Värvid. Kool ja klassiruum, seal leiduvad esemed. Käitumine koolis. Õppeainete nimetused. Tegevused tunnis. Tunniplaan. Trüki- ja kirjatähtede tundmine pildis ja kirjas.

Kodu ja lähiümbus

Kodu: asukoht (nt linn, küla, tänav, telefoninumber) mööbel, kodus olevad asjad. Koduümbus kodukoha loodus (nt lilled, puud, põõsad, linnud, loomad). Koduloomad.

Kodused tegevused (nt koristamine, söömine, pesemine, riietumine); perekondlikud sündmused (nt sünnipäevad, isadepäev). Liiklusvahendid ja koolitee. Aastaajad ja kuud, nädalapäevad, ilm.

Igapäevaelu: õppimine ja töö

Koolitee, koolipäev (kool ja klass, õppeained ja tunniplaan, koolitarbed, õppetegevused, kell ja kellaeg). Kellaeg, täis- ja pooltund.

Kehaosad. Riietusesemed. Müts, sall ja kindad. Emotsioonid. Tervis (nt enesetunne, arsti juures käimine).

Eesti ja teised riigid

Eesti sümboolika. Suuremad linnad (nt pealinn Tallinn, Tartu, Pärnu, Kuressaare, Narva, Viljandi). Rahvakalendri tähtpäevad (nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev), sõbrapäev, emadepäev, laulupidu - Kui sul tuju hea.

Söögikorrad, söögid, joogid, toiduainete nimetused. Tegevused õues.

Vaba aeg

Minu huvid. Huviringid. Muusika instrumendid. Mängud, mänguasjade nimetused, mängujuhendid. Laulu- ja ringmängud mängude käsklused ja juhendid (tuntumate mängude, sh laulumängude käsklused ja läbiviimine. Tegevused õues.

Vaba aeg koos perega. Puhkepäevade ja koolivaheaja tegevused; lemmiktegevused (nt lugemine, tantsimine, sport, mängud, ühistegevused sõpradega).

Kauplused: kaupade nimetused, suhtlemine müüjaga, ostmine, maksmine.

Rahaühikud. Suvised tegevused.

Digipädevused:

Kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust; tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

Seos lõiminguplaanidega (pealkiri ja link)

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus.

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad

Praktilised tööd:

- Grupitööd
- Lugemiskontrollid
- Katsed
- Keeleoskuste hindamine
- Avalikud esinemised

pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 1	Klass: 2	Tundide arv: 6/7
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):</p> <p>1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgid. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuulust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjanikud aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada. Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.</p>		
Õpitulemused:		
<p>2. klass</p> <p>1) Suuline keelekasutus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; • kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; • koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; • kasutab kõnes oma individuaalsete võimete piires terviklauseid; • teab ja leiab vastandtähendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; • väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; • annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; • koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; • vaatab ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; • esitab luuletust peast. <p>2) Lugemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; • mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; • vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; 	<p>2. klass</p> <p>1) Suuline keelekasutus</p> <p><u>Kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhiohk suluta kaashäälikul. • Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine). • Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. • Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). <p><u>Kõnelemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. • Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade hääle jm imiteerimine. • Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine. • Oma arvamus avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. 	

- leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
- tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;
- kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;
- on lugenud vähemalt 4 jõukohast lasteraamatut nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.

3) Kirjutamine

- Kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid;
- kirjutab tahvliilt või õpikust ära;
- täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga;
- koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate;
- kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit;
- kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse;
- märgib kirjas õigesti täishäälikuid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku;
- alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga;
- kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes;
- kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?);
- -sse (kellesse? millesse?);
- -ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?);
- kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausestena).

- Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.
- Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.
- Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule.
- Mõtete väljendamine terviklausestena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.
- Eri meeoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.

2) Lugemine

- Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhatakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.
- Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.
- Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.
- Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.
- Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.
- Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvliilt ja vihikust.
- Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.
- Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.
- Luuletuste ilmikas (mõtestatud) esitamine.
- Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.
- Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.
- Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.
- Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.

3) Kirjutamine

Kirjatehnika

- Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.
- Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.
- Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjaberberile; kuupäeva kirjutamine.

Kirjalik tekstiloome

- Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.
- Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.
- Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.

Õigekeelsus

- Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;
- *k, p, t s-i* ja *h* kõrval; *i ja j* silbi alguses, *h* sõna alguses.
- Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

Õppesisu:

Õppesisu valib aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainealased pädevused oleksid saavutatavad.

Soovituslikud teemad: Mina ja teised

Tervitamine, vabandamine, enese-, pereliikmete- ja kaaslaste tutvustamine ja kirjeldamine.

Perekonnaliikmed. Minu klass, minu õpetaja

Värvide nimetused. Värvid. Kool ja klassiruum, seal leiduvad esemed. Käitumine koolis. Õppeainete nimetused.

Tegevused tunnis. Tunniplaan. Trüki- ja kirjatähtede tundmine pildis ja kirjas.

Kodu ja lähiümbrus

Kodu: asukoht (nt linn, küla, tänav, telefoninumber) mööbel, kodus olevad asjad. Koduümbrus kodukoha loodus (nt lilled, puud, põõsad, linnud, loomad). Koduloomad.

Kodused tegevused (nt koristamine, söömine, pesemine, riietumine); perekondlikud sündmused (nt sünnipäevad, isadepäev). Liiklusvahendid ja koolitee. Aastaajad ja kuud, nädalapäevad, ilm.

Igapäevaelu: õppimine ja töö

Koolitee, koolipäev (kool ja klass, õppeained ja tunniplaan, koolitarbed, õppetegevused, kell ja kellaaeg). Kellaaeg, täis- ja pooltund.

Kehaosad. Riietusesemed. Müts, sall ja kindad. Emotsioonid. Tervis (nt enesetunne, arsti juures käimine);

Eesti ja teised riigid

Eesti sümboolika. Suuremad linnad (nt pealinn Tallinn, Tartu, Pärnu, Kuressaare, Narva, Viljandi)

Rahvakalendri tähtpäevad (nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev), sõbrapäev, emadepäev, laulupidu - Kui sul tuju hea

Söögikorrad, söögid, joogid, toiduainete nimetused. Tegevused õues.

Vaba aeg

Minu huvid. Huviringid. Muusika instrumendid. Mängud, mänguasjade nimetused, mängujuhendid.

Laulu- ja ringmängud mängude käsklused ja juhendid (tuntumate mängude, sh laulumängude käsklused ja läbiviimine. Tegevused õues.

Vaba aeg koos perega. Puhkepäevade ja koolivaheaja tegevused; lemmiktegevused (nt lugemine, tantsimine, sport, mängud, ühistegevused sõpradega).

Kauplused: kaupade nimetused, suhtlemine müüjaga, ostmine, maksmine.

Rahaühikud. Suvised tegevused.

Digipädevused:

Kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust; tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

Seos lõiminguplaanidega (pealkiri ja link)

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus.

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades.

Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele.

Praktilised tööd:

- Grupitööd
- Lugemiskontrollid
- Katsed
- Keeleoskuste hindamine
- Avalikud esinemised

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 1	Klass: 3	Tundide arv: 6/6
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):</p> <p>1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldist arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjutandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada. Ilukirjanduse tervikteoste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.</p>		
Õpitulemused:	Metoodilised soovitused, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused:	
<p>3. klass</p> <p>1)Suuline keelekasutus</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; • vaatlleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; • avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; • annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; • jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; • leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu; • esitab luuletust peast; 	<p>3. klass</p> <p>1)Suuline keelekasutus</p> <p><u>Kuulamine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hääliku pikkuste eristamine, pöörõhk sulghääliku pikkusel. • Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. • Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. • Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. • Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele. <p><u>Kõnelemine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletõõtmine dramatiseeringus jm esituses. • Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) 	

2) Lugemine

- Loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
- loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja;
- on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
- teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

3) Kirjutamine

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt
- valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
- märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
- koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade,

valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.

- Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheandusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.
- Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslane arvamuse küsimine.
- Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine).
- Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.
- Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.
- Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.
- Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.
- Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

2) Lugemine

- Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).
- Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslane lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust.
- Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti,

joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

- kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adreessadile

õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.

- Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.
- Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.
- Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.
- Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.
- Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.
- Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri
- Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

3) Kirjutamine

Kirjatehnika

- Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine.

Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

Õigekiri

- Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. *k, p, t s-i* ja *h* kõrval. *i* ja *j* õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). *h* sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.
- Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.
- Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).
- Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.
- Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
- Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloome

- Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.
- Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.
- Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.
- Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.
- Sündmusest ja loomast kirjutamine.
- Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.
- Kirja kirjutamine.
- Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

2) Lugemine

- Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).
- Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvilt ja vihikust.
- Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.
- Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.
- Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.
- Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.
- Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.
- Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja

raamatust lühikokkuvõtte tegemine.
Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.

- Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri
- Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

3) Kirjutamine

Kirjatehnika

- Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

Õigekiri

- Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. k, p, t s-i ja h kõrval. i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). h sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.
- Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna.
- Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).
- Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; et,

sest, vaid, kuid, aga, siis, kui puhul;
sidesõnad, mis koma ei nõua.

- Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
- Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloomed

- Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.
- Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.
- Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.
- Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.
- Sündmusest ja loomast kirjutamine.
- Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.
- Kirja kirjutamine.
- Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

Õppesisu:

Õppesisu valib aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainealased pädevused oleksid saavutatavad.

Soovituslikud teemad: Mina ja teised

Tervitamine, vabandamine, enese-, pereliikmete- ja kaaslaste tutvustamine ja kirjeldamine.

Perekonnaliikmed. Minu klass, minu õpetaja

Värvide nimetused. Värvid. Kool ja klassiruum, seal leiduvad esemed. Käitumine koolis. Õppeainete nimetused. Tegevused tunnis. Tunniplaan. Trüki- ja kirjatähtede tundmine pildis ja kirjas.

Kodu ja lähiümbus

Kodu: asukoht (nt linn, küla, tänav, telefoninumber) mööbel, kodus olevad asjad. Koduümbus kodukoha loodus (nt lilled, puud, põõsad, linnud, loomad). Koduloomad.

Kodused tegevused (nt koristamine, söömine, pesemine, riietumine); perekondlikud sündmused (nt sünnipäevad, isadepäev). Liiklusvahendid ja koolitee. Aastaajad ja kuud, nädalapäevad, ilm.

Igapäevaelu: õppimine ja töö

Koolitee, koolipäev (kool ja klass, õppeained ja tunniplaan, koolitarbed, õppetegevused, kell ja kellaeg). Kellaeg, täis- ja pooltund.

Kehaosad. Riietusesemed. Müts, sall ja kindad. Emotsioonid. Tervis (nt enesetunne, arsti juures käimine);

Eesti ja teised riigid

Eesti sümbolika. Suuremad linnad (nt pealinn Tallinn, Tartu, Pärnu, Kuressaare, Narva, Viljandi)

Rahvakalendri tähtpäevad (nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev), sõbrapäev, emadepäev, laulupidu - Kui sul tuju hea

Söögikorrad, söögid, joogid, toiduainete nimetused. Tegevused õues.

Vaba aeg

Minu huvid. Huviringid. Muusika instrumendid. Mängud, mänguasjade nimetused, mängujuhendid.

Laulu- ja ringmängud mängude käsklused ja juhendid (tuntumate mängude, sh laulumängude käsklused ja läbiviimine. Tegevused õues.

Vaba aeg koos perega. Puhkepäevade ja koolivaheaja tegevused; lemmiktegevused (nt lugemine, tantsimine, sport, mängud, ühistegevused sõpradega);

Kauplused: kaupade nimetused, suhtlemine müüjaga, ostmine, maksmine.

Rahaühikud. Suvised tegevused.

Digipädevused:

Kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust; tegeldakse tekstiloome ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

Seos lõiminguplaanidega (pealkiri ja link)

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus.

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele.

Praktilised tööd:

- Grupitööd
- Lugemiskontrollid
- Katsed
- Keeleoskuste hindamine
- Avalikud esinemised

Kooliastme lõpuks omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud:

3.klassi lõpetaja:

- 1)Mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2)väärtustab eesti keelt;
- 3)omandab eesti keele lugemistehnika ja kirjatehnika;
- 4)loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
- 5)kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
- 6)väljendab end individuaalsete võimete piires selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 7)analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8)tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
- 9)kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1)Osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2)kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;

- 3) kasutab suhtlemisel eakohast, oma individuaalsete võimete piires sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 4) eristab häälikuid;
- 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 6) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- 7) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 8) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 9) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- 10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi, jutustab endale olulistest sündmustest;
- 11) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 12) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 13) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
- 14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet;
- 17) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks sõidu- ja tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;
- 18) tuletab konteksti põhjal mõne tundmatu sõna tähenduse.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 2	Klass: 4	Tundide arv: 6/6
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused): Eesti keele tunni raames arendatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid. Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldot, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.</p>		
<p>Õpitud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja arvamust avaldada, teksti vahendada; • oskab oma seisukohti väljendada ja sõnastab vajadusel eriarvamuse; • oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; • oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; • teab õpitud tekstiliikide erijooni, kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust; • tunneb ära ja oskab lausetes määrata lauseliikmeid (alus ja öeldis); • suudab kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme, kasutab ja mõistab tekstis keelevahendeid; • oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades. 		
<p>Õppesisu: Suuline suhtlemine (kirjaliku ja suulise keele erinevus); kokku- ja lahku kirjutamine; algustäheõigekiri; lauseliikmed (alus ja öeldis); lausete liigid; lihtlause, koondlause; liitlause, otsekõne;</p>		
<p>Põhimõisted: Sõnamoodustus, liitega sõnad, tegusõna arv, pööre, aeg, alus ja öeldis, sünonüümid ja antonüümid, lihtlause, liitlause ja koondlause, liitlause kirjavahemärgid, lühendid, kõnekäänud, piltlikud väljendid, otsekõne kirjavahemärgid.</p>		
<p>Digipädevused: Teadlikud MS Office programmide olemasolust. Oskavad kasutada õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke vajaliku teabe.</p>		
<p>I Kooliastme lõpuks omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud:</p>		
<p>Õpilane: 1)Osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis; 2)kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid; 3)kasutab suhtlemisel eakohast, oma individuaalsete võimete piires sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga; 4)eristab häälikuid; 5)omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse 6)sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;</p>		

- 7)tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 8)loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 9)sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- 10)jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi, jutustab endale olulistest sündmustest;
- 11)kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 12)kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 13)vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
- 14)valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 15)kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 16)rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.
- 17)leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks sõidu- ja tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;
- 18)tuletab konteksti põhjal mõne tundmatu sõna tähenduse.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 2	Klass: 5	Tundide arv: 5
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused): Õpilased arendavad oma keeleoskusi. Laiendab teadmisi Eesti ja eesti keele kohta (sugulaskeeled, rahvad). Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi õppeained, mille raames toimub tekstikeskne käsitlus ning keeleliste osaoskuste arendamine. Eesti keel ja kirjandus on 5. klassis tugevasti lõimitud, arendades eri liiki tekstide kaudu üht ja sedasama – sihipärase lugemise ja kirjutamise oskust.		
Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> • Leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid; • keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis; • loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; • eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted; • tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart); • kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus); • trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine; • visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine; • jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; • esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); • ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline; • loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt; • kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine; • tunneb eesti keele häälikusüsteemi; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid. 		
Õppesisu: Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. Suuline arvamusavaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine. Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus). Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine. Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine.		
Põhimõisted: Teabetekst, käändsõnad, käänamine, koondlause, liitlause, arutlus, väide, täiendosa, võõrsõnatähed, väitlause, sisekohakäänded, väliskohakäänded, olevik, lihtminevik.		

Digipädevused:

MS Office programmid, tutvumine ning nende võimalik kasutus. Otsingumootorite kasutus.
Oskab suunamisel kasutada ÕS-i.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Kirjandus
Kooliaste: 2	Klass: 5	Tundide arv: 2
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused): Õpilased arendavad oma keeleoskusi. Laiendab teadmisi Eesti ja eesti keele kohta (sugulaskeeled, rahvad). Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi õppeained, mille raames toimub tekstikeskne käsitlus ning keeleliste osaoskuste arendamine. Eesti keel ja kirjandus on 5. klassis tugevasti lõimitud, arendades eri liiki tekstide kaudu üht ja sedasama – sihipärase lugemise ja kirjutamise oskust. Enamus teemadest on lõimitud omavahel.</p>		
<p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest; • suudab seletada oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust; • esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • Suudab kirjutada erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti. 		
<p>Õppesisu:</p> <p>Lugemine, lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p> <p>Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine. Luuleteksti tõlgendamine.</p> <p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused. Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega. Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näide te (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine. Teose/loo kui terviku mõistmine.</p> <p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed.</p>		
<p>Põhimõisted:</p> <p>Stiil, epiteet, võrdlus, jutustamine, draamatekst, remark, dialoog, piltkiri, kiilkiri, savitahvel, pärgament, papüürus.</p>		
<p>Digipädevused:</p> <p>MS Office programmid, tutvumine ning nende võimalik kasutus. Otsingumootorite kasutus. Oskab suunamisel kasutada ÕS-i.</p>		

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 2	Klass: 6	Tundide arv: 4
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):</p> <p>Eesti keel on õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus) nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. Eesti keelt õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldusi. Õppeaine toetab eeskätt õpilase emakeelepädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Keeleteadmise kogemusi omandatakse lugemisel, kirjutamisel ja suhtlemisel. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja. Eesti keel toetab ka õpilase identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut. Ainevaldkonna õppeainete koostoiimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada. Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Eesti keelt õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama.</p>		
<p>Õpitulemused:</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid • oskab kirjutada korrektselt kirja paberil ja elektrooniliselt • valib juhendamise toel suhtluskanali • peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust • võtab loetut ja kuulnud lühidalt kokku nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi • tunneb tavalisi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi • võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtte • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel • jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt • esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne) • kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme • avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades • tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe • tunneb kirjutamisprotsessi põhietappe • moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid • leiab ja kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates • tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust, järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid • tunneb ära õpitud tekstiliigi 		

Õppesisu:

Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö käigus, kõnejärg. Kaaslase parandamine, täiendamine. Klassivestlus, diskussioon. Suhtlemine virtuaalkeskonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E-kiri. Teksti vastuvõtt Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Trükiajakirjandus. Pressifoto. Pildiallkiri. Teabegraafika. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam. Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjapanek ja seoste väljatoomine. Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine. Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid. Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest, selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus. Kiri, ümbriku vormistamine. Lühiettekanne, esitlus Internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Õigekeelsus ja keelehoole üldteemad: kirjakeel, argikeel ja murdekeel. Häälikuõpetus ja õigekiri g, b, d, h, i ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). gi- ja ki-liite õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. f-i ja š õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest. Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. lik- ja ne-liiteliste omadussõnade käänamine ja õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine. Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks. Lauseõpetus Liitlause. Liitlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid. Muud õigekirja teemad Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.

Põhimõisted:

Allegooria, algriim, dokumentaalfilm, draama, idee, isikustamine, jutustus, kaader, komöödia, konflikt, kordus, kõrvaltegelased, murdekeel, mõtteriim, mängufilm, peategelased, romaan, stiil, stiilivärving, sõnaseletus, süžee, teaduslik fantastika, teema, tegevusaeg, tegevusliin, tegevuspaik, tüüptegelane, ulmekirjandus, vabavärss, valm, võrdlus.

Digipädevused

MS Office programmid ning nende võimalik kasutus. Otsingumootorite kasutus. Oskab suunamisel kasutada ÕS-i.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 2	Klass: 6	Tundide arv: 4
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):</p> <p>Eesti keel on õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus) nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. Eesti keelt õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldusi. Õppeaine toetab eeskätt õpilase emakeelepädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Keeleteadmise kogemusi omandatakse lugemisel, kirjutamisel ja suhtlemisel. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja. Eesti keel toetab ka õpilase identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut. Ainevaldkonna õppeainete koostoiimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada. Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Eesti keelt õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama.</p>		
<p>Õpitulemused:</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid • oskab kirjutada korrektselt kirja paberil ja elektrooniliselt • valib juhendamise toel suhtluskanali • peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust • võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi • tunneb tavalisi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi • võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtte • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel • jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt • esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne) • kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme • avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis • kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades • tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe • tunneb kirjutamisprotsessi põhietappe • moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid • leiab ja kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates • tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust, järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid • tunneb ära õpitud tekstiliigi 		

Õppesisu:

Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö käigus, kõnejärg. Kaaslase parandamine, täiendamine. Klassivestlus, diskussioon. Suhtlemine virtuaalkeskonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E-kiri. Teksti vastuvõtt Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Trükiajakirjandus. Pressifoto. Pildiallkiri. Teabegraafika. Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam. Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjapanek ja seoste väljatoomine. Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine. Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid. Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest, selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus. Kiri, ümbriku vormistamine. Lühiettekanne, esitlus Internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Õigekeelsus ja keelehoole üldteemad: kirjakeel, argikeel ja murdekeel. Häälikuõpetus ja õigekiri g, b, d, h, i ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). gi- ja ki-liite õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel. f-i ja š õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest. Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. lik- ja ne-liiteliste omadussõnade käänamine ja õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine. Sõnaraamatute kasutamine käandsõna põhivormide kontrollimiseks. Lauseõpetus Liitlause. Liitlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid. Muud õigekirja teemad Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.

Põhimõisted:

Allegooria, algriim, dokumentaalfilm, draama, idee, isikustamine, jutustus, kaader, komöödia, konflikt, kordus, kõrvaltegelased, murdekeel, mõtteriim, mängufilm, peategelased, romaan, stiil, stiilivärving, sõnaseletus, süžee, teaduslik fantastika, teema, tegevusaeg, tegevusliin, tegevuspaik, tüüptegelane, ulmekirjandus, vabavärss, valm, võrdlus.

Digipädevused

MS Office programmid ning nende võimalik kasutus. Otsingumootorite kasutus. Oskab suunamisel kasutada ÕS-i.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Kirjandus
Kooliaste: 2	Klass: 6	Tundide arv: 1
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused): Kirjandus on õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgse teadvustamist. Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks.</p>		
<p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • On läbi lugenud vähemalt neli eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut); • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest; • jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel; • jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu; • koostab teksti kohta eri liiki küsimusi; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; • järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega; • leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine; • tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi; • seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; • mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele. 		
<p>Õppesisu: Õpilane loeb ja analüüsib aastas 4 ilukirjanduslikku teost. Ainetundides on omavahel ühendatud erinevad osaoskused (lugemine, etlemine, loominguline väljendusoskus). Kesksed teemad: inimeste/tegelaste sotsiaalsed suhted (raamat-teater-film); luule (luuleanalüüs – vorm ja sisu seoses / kujundid / struktuur); ulme ja looduskirjandus (teaduslik fantastika). Lisandub palju näiteid seotud tekstiliikidest nii kodu- kui välisautorite seast.</p>		
<p>Põhimõisted: Allegooria, algriim, dokumentaalfilm, draama, idee, isikustamine, jutustus, kaader, komöödia, konflikt, kordus, kõrvaltegelased, murdekeel, mõtteriim, mängufilm, peategelased, romaan, stiil, stiilivärving, sõnaseletus, süžee, teaduslik fantastika, teema, tegevusaeg, tegevusliin, tegevuspaik, tüüp-tegelane, ulmekirjandus, vabavärss, valm, võrdlus, õuduskirjandus.</p>		

Digipädevused:

Eesti Keele Instituudi veebikeskkonna kasutamine.

Trüki- ja digisõnastike kasutamine õigekeelsuse kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks.

Tekstitöös suudab luua ka digitaalse sisu, lisaks selle muutmise ja taasesitamise.

Oskab kasutada õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 3	Klass: 7	Tundide arv: 4
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused): Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevoime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.</p>		
<p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, osundades allikale; • loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; • märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada ja korrektselt vormistada eri liiki tekste; • leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; • avaldab arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt; • oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne); • oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades; • teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme, tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelendeid; • teab eesti kirjakeele arengu etappe ja eesti keele murdeid; • järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; • järgib ja kontrollib sõnade õigekirja (ÕS, Sõnaveeb). 		
<p>Õppesisu: Sõnavara; kiri ja kuulutus; sõnaliigid; kirjeldus ja iseloomustus; häälikud, häälikuõigekiri, silp ja välde; astmevaheldus; eesti keele murded; tekst ja pilt; ajakirjandustekstid; fakt ja arvamus; käandsõna/pöördõna vormistik; kokku- ja lahkukirjutamine sõnaliikide kaupa; ettekanne – koostamine ja esitamine; jutustava teksti ülesehitus ja mõisted; audiovisuaalne meedia; suulise ja kirjaliku kõne erijooned;</p>		
<p>Põhimõisted: Tekstiliik, sõnaliik, häälik, silp, välde, murre, uudis, arvamslugu, intervjuu, reportaaž, teabetekst, fakt, arvamus, kiri, kuulutus, kirjeldus, iseloomustus, referaat, kirjand, kommentaar, arvamusalvudus, elulugu, avaldus, seletuskiri kirjeldus, argikeel, kirjakeel, käandsõna, pöördõna, kääne, meedia,</p>		
<p>Digipädevused: Teab ja oskab kasutada olulisi veebikeskkondi (sõnastikud (Sõnaveeb, Keeleveeb), andmebaasid (EKI, Taskutark)). Oskab teha esitlusi MS Office programmidega (või muu alternatiiviga).</p>		

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Kirjandus
Kooliaste: 3	Klass: 7	Tundide arv: 2
<p>Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused): Kirjandus on õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgse teadvustamist. Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks.</p>		
<p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väärtustab ilukirjandust; • teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest; • oskab vastata teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; • kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi; • tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore; • tunneb erinevaid luulevorme; • seletab oma sõnadega eepika, lüürika, proosa, dramaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, vabavärsi, regivärsi, lugulaulu, kõne, ballaadi, proosaluule, komöödia, tragöödia, müüdi, olemust; • tunneb ära ja kasutab tekstikujundeid ja tunneb ära rahvaluule väikevormid. 		
<p>Õppesisu: Õpilane loeb aastas 6 ilukirjanduslikku teost. Ainetundides on omavahel ühendatud erinevad osaoskused (lugemine, etlemine, loominguline väljendusoskus) ärkamisajast lähtuvate tekstidega, tutvumine kujundlikkuse (epiteet, võrdlus, metafoor, ironia, släng) ja kirjandusliikidega (eepika, proosa, novell, jutustus, romaan, eepos, draama, komöödia, tragöödia, värss, lüürika, vabavärss). Keskised teemad: inimene ja inimhinge saladused (tegelastüübid, karakterid, prototüübid); ärkamisaja suurkujud ja tähtsamad sündmused; kirjanduse võime luua rahvust: see, kuidas autor loob ajalugu (ajalooline kirjandus) ning kujundlikkus (luule – akrostihhon, palindroom, kordus, anagramm, keelemängud);</p>		
<p>Põhimõisted: eepika, proosa, lüürika, dramaatika, eepos, romaan, jutustus, novell, müüt, vabavärss, regivärss, lugulaul, kõne, ballaad, proosaluule, komöödia, tragöödia, epiteet, metafoor, tekstistrateegia, kõnekeel, kirjakeel, ilukirjandus</p>		
<p>Digipädevused: Teab ja oskab kasutada olulisi veebikeskkondi (sõnastikud (Sõnaveeb, Keeleveeb), andmebaasid (Folklore, EKI, DIGAR)). Oskab teha esitlusi MS Office programmidega (või muu alternatiiviga).</p>		

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 3	Klass: 8	Tundide arv: 2/2
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused): Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevoime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.		
Õpitulemused:		
<ul style="list-style-type: none"> • Teab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt kõnekeelest; • oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja mõtetega seostada; • oskab oma seisukohti väljendada ja sõnastab vajadusel eriarvamuse; • oskab nii suhtlust kui ka teemasid algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada; • oskab eakohastel teemadel arutleda ja probleemülesandeid lahendada ning osaleb diskussioonides; • teab õpitud tekstiliikide erijooni, kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust; • tunneb ära ja oskab lausetes määrata lauseliikmeid ja täiendeid; • loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; • leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; • oskab eesmärgipäraselt kirjutada; oskab arutlevat kirjandit korrektselt vormistada; • suudab kasutatud keelevahendite kohta järeldusi teha ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni, tunneb keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis keelevahendeid; • tunneb peamisi meedialiike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades; • teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme. 		
Õppesisu:		
suuline suhtlemine (kirjaliku ja suulise keele erinevus); kokku- ja lahku kirjutamine; algustäheõigekiri; lauseliikmed; tekstiliigid; kirjandi alused; alusteksti järgi kirjutamine; lihtlause, koondlause; liitlause, rind- ja põimlause, lauselühend, otsekõne, üte; meedia (kriitiline lugemine, sõnavabadus);		
Põhimõisted:		
kirjalik keel, suuline keel, lauseliige, tekstiliik, kirjand, alustekst, peamõte, kava, lõik lihtlause, koondlause, liitlause, koolon, mõttekriips, semikoolon, rindlause, põimlause, lauselühend, üte, otsekõne, kaudkõne, meedia, kriitika, sõnavabadus, väide, arvamus, eriarvamus, stiil		
Digipädevused:		
Teab ja oskab kasutada olulisi veebikeskkondi (sõnastikud (Sõnaveeb, Keeleveeb), andmebaasid (EKI, Taskutark)). Oskab teha esitlusi MS Office programmidega (või muu alternatiiviga).		

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Kirjandus
Kooliaste: 3	Klass: 8	Tundide arv: 2/2
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>Kirjandus on õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgse teadvustamist. Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks.</p>		
Õpitulemused:		
<ul style="list-style-type: none"> väärtustab ilukirjandust; oskab vastata teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele; kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle; arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle; avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka igapäevaelust; oskab analüüsida tegelasi, tegelassuhteid, motiive; kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate; oskab analüüsida ja lahti mõtestada luuletust; autori keelekasutuse omapära leidmine; tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi; leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; eristab lüürika vorme; kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete põhjal ning jälgides, et tekst oleks arusaadav, stiil sobiv, vormistus ja õigekiri korrektsed; oskab eristada tekstiliike (novell, muinasjutt, ulme, fantastika, väikevormid, reisikiri); teab teose pinget tekkimise mehhanisme (loo areng). 		
Õppesisu:		
<p>Õpilane loeb ja analüüsib aastas 6 ilukirjanduslikku teost.</p> <p>Ainetundides on omavahel ühendatud erinevad osaoskused (lugemine, etlemine, loominguline väljendusoskus). Kesksed teemad: inimeste/tegelaste sotsiaalsed suhted (noorsookirjandus; raamat-teater-film); luule (luuleanalüüs – vorm ja sisu seoses / kujundid / struktuur); ulme ja looduskirjandus (reisikirjad, robinsonaadid). Lisandub palju näiteid seotud tekstiliikidest nii kodu- kui välisautorite seast.</p>		
Põhimõisted:		
<p>faktiküsimus, järeldamisküsimus, analüüsiküsimus, miljöö, teema, põhisündmus, tegelane, kirjanduslik probleem, väärtushoiak, motiiv, tsitaat, autori stiil, epiteet, metafoor, isikustamine, lüürika, novell, ulme, fantastika, reisikiri, pinget</p>		
Digipädevused:		
<p>Teab ja oskab kasutada olulisi veebikeskkondi (sõnastikud (Sõnaveeb, Keeleveeb), andmebaasid (Folklore, EKI, DIGAR)).</p> <p>Oskab teha esitlusi MS Office programmidega (või muu alternatiiviga).</p>		

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Eesti keel
Kooliaste: 3	Klass: 9	Tundide arv: 3
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused): Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevoime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.		
Õpitulemused:		
<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb kirjutamiseks valmistumise etappe; • põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • oskab kasutada omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades; • väärtustab eesti keelt ühenda Euroopa ja maailma keeltest ning tajub eesti keele eripära, suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; • järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; • tunneb liht- ja liitlause kirjavahemärke; • oskab kirjutada ja esitada kõnet; • tunneb üldlevinud tarbetekste; • tuleb toime eesti kirjakeelega tavasuhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides; • suhtleb eesmärgipäraselt ja valib sobiva suhtluskanali, väljendudes kõnes ja kirjas asjakohaselt ning selgelt; • kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning avaldab arvamust, vahendab loetut ja kuuldu suuliselt ning kirjalikult; • tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks valmistuda; • koostab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt; • avaldab arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt; • mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust; • hindab meediat ja internetist leitud asjakohast teavet kriitiliselt ning kasutab seda sihipäraselt; 		
Õppesisu:		
keelesugulus; sõnade loomine ja õigekiri; teksti ülesehitus ja sidusus (kirjand); teksti stiil ja sõnastus (kirjand); kõne ja väitlus (suuline argumentatsioon); kirjavahemärgistus; tarbetekstid; veaohalikud oma- ja võõrsõnad; tsitaatsõnad ja võõrnimed; kokku- ja lahkukirjutamine; täheortograafia; võrdlusastmed; veaohalikud käänd- ja pöördõnad; silbitamine/poolitamine; lühendamise; sünonüümid/homonüümid/ antonüümid; tekstiloome; teksti mõistmine		
Põhimõisted:		
Suhtluskanal; väitlus; kriitiline hindamine; teave; süstematiseerimine; juhend; elulookirjeldus; avaldus; seletuskiri; motivatsioonikiri; keeleline toimetamine; keelekujundid; kontekst; keeleuuendus; keelesugulus; soome-ugri keeled; indoeuroopa keeled; keelkond; ortograafia;		
Digipädevused:		
Teab ja oskab kasutada olulisi veebikeskkondi (sõnastikud (Sõnaveeb, Keeleveeb), andmebaasid (EKI, Taskutark).Oskab teha esitlusi MS Office programmidega (või muu alternatiiviga).		

Kooliastme lõpuks omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud:

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpilane:

- 1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
- 2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;
- 3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte;
- 4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides;
- 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid;
- 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.

Teksti vastuvõtt

Õpilane:

- 1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- 3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
- 4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;
- 5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
- 6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule;
- 7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega;
- 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja tõlgendamisel ning seoste loomisel.

Tekstiloome

Õpilane:

- 1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis;
- 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
- 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrekselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühiuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, arvamyslugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri);
- 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuuldu ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
- 7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;
- 8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid.

Keeleteadlikkus

Õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal, suhestab keeli teadlikult;
- 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõneleja kesse, on toetav vestluspartner;
- 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;

- 4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;
- 5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;
- 6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;
- 7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;
- 8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;
- 9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.

Ainekava põhikoolile/gümnaasiumile	Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS	Õppeaine: Kirjandus
Kooliaste: 3	Klass: 9	Tundide arv: 2
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>Kirjandus on õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgse teadvustamist. Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks.</p>		
Õpitulemused:		
<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab ilukirjandust; • loeb eakohast eri žanris väärtkirjandust, kujutab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendab lugejaoskusi; • mõistab teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljusust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise; • tõlgendab, analüüsib ja mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat; • väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle; avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka igapäevaelust; • leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte; • kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi; • kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustus või miljöökirjeldus) või jutustava teksti; • kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete põhjal ning jälgides, et tekst oleks arusaadav, stiil sobiv, vormistus ja õigekiri korrektsed; • väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatu üle ning kirjutab omaloomingulisi töid; • kasutab vajaliku teabe hankimiseks erinevaid allikaid, nii teatmeteoseid kui ka interneti. 		
Õppesisu:		
<p>Õpilane loeb aastas 6 ilukirjanduslikku teost.</p> <p>Ainetundides on omavahel ühendatud erinevad osaoskused (lugemine, etlemine, loominguline väljendusoskus). Kesksed teemad: teoses väljenduvad pinged (intriig, konflikt, sõlmitus, teema arendus, kulminatsioon, lõpplahendus, puänt, tegelastest lähtuv pingestatus teoses); huumor (iroonia, satiir, must huumor, paroodia); pinged teatrilaval (tegelase analüüs); karakterite analüüs (kangelase ja kurjategija vastandamine); stiili kirjeldamine (metonüümia, metafooria); luule põhjalikum analüüs (luule detailne kujundlikkus ja mõisted).</p>		
Põhimõisted:		
<p>väärtkirjandus, kõlbelisus, väärtushinnang, teos, rahvuskultuur, põhisündmus, probleem, idee, tegelane, dramatisering, ekraniseering, stsenaarium, film, montaaž, episood, intriig, konflikt, sõlmitus, teema</p>		

arendus, kulminatsioon, lõpplahendus, puänt, pingestatus, iroonia, satiir, must huumor, paroodia, kangelane, kurjategija, kujundlikkus, metonüümia, metafooria,

Digipädevused:

Teab ja oskab kasutada olulisi veebikeskkondi (sõnastikud (Sõnaveeb, Keeleveeb), andmebaasid (Folklore, EKI, DIGAR)).

Oskab teha esitlusi MS Office programmidega (või muu alternatiiviga).

Kooliastme lõpuks omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud:

Õpilane:

- süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;
- arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.